Van: J. Vollers, Tussen Vecht en Eem
Verzonden: dinsdag 24 november 2020 19:49

Aan: Gemeenteraden in Blaricum, Eemnes, Gooisemeren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren

Onderwerp: Toevoeging cultuurhistorische Bouwsteen voor Omgevingsvisie Gooi en Vecht

Geachte Colleges van B&W,
Geachte Leden van Gemeenteraden in Blaricum, Eemnes, Gooisemeren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren

Dezer dagen is iedere gemeente bezig met het opstarten van wat ieder wil gaan vastleggen in de gemeentelijke Omgevingsvisies.
Tegelijk wordt er regionaal samengewerkt. In discussie is inmiddels de 3e versie van het Koersdocument van de Regio Gooi & Vechtstreek (sept 20) dat als bouwsteen voor de gemeentelijke Omgevingsvisies helpt over de gemeentegrenzen heen te kijken.
Vele opgaven zijn immers bovenlokaal. Of, nog ruimer alleen in MRA-verband op te lossen, terwijl bij de provincie Noord-Holland eveneens een provinciale Omgevingsvisie speelt en zij inmiddels ook een Provinciale OmgevingsVerordering ontwikkeld heeft.

Voor uw verdere meningsvorming, heeft ons bestuur **TVE**, mede namens **Heemschut Noord-Holland, de Ver. Vrienden van het Gooi en de Vechtplassencommissie,** bijgaande reactie inmiddels doen toekomen aan het Regiobureau Gooi en Vecht.
Hiermee hopen wij dat onze reactie ertoe bijdraagt dat de Gooise en Vechtgemeenten een evenwichtige gezamenlijke visie gaan vaststellen.
Hierdoor maken gemeenten duidelijk hoe zij komende jaren invulling geven aan dit belangrijk onderdeel van de regionale samenwerkingsagenda (RSA).

Met vriendelijke groet,

Jan Vollers, voorzitter **Tussen Vecht en Eem**

Tussen Vecht en Eem

De Stichting Tussen Vecht en Eem (TVE) stimuleert de historische belangstelling voor het Gooi, Vechtstreek en Eemland.

Binnen TVE werken ca. 40 lokale en regionale organisaties samen.

Tussen Vecht en Eem

De Stichting Tussen Vecht en Eem (TVE) stimuleert de historische belangstelling voor het Gooi, Vechtstreek en Eemland.
Binnen TVE werken ca. 40 lokale en regionale organisaties samen.

24 november 2020

Toevoeging cultuurhistorische Bouwsteen voor Omgevingsvisie Gooi en Vecht

Het bestuur van Tussen Vechten Eem (TVE) heeft bijgaand commentaar op het **Koersdocument Omgevingsvisie** (3e versie van september 2020) doen toekomen aan de Regio Gooi en Vechtstreek, waarvoor we ook inbreng hebben gehad van de Vechtplassencommissie, Heemschut Noord-Holland en de Vereniging Vrienden van het Gooi.

Vooraf:

- **(Inter)nationaal wordt cultuurhistorie in onze regio erkend als rijk en belangwekkend**

Waardering spreken we uit voor de nu in deze versie nadrukkelijkere vermelding bij de Hoofdambitie van het belang van versterking en verdere ontwikkeling van de kwaliteit van het gebied en met name van de natuur en landschap als onderdeel daarvan. Een bijzonder gebied dat cultuurhistorisch rijk gelaagd is en nationaal en internationaal terechte erkenning krijgt. Daar hebben we tijdens ons TVE lustrumcongres in februari in Singer sterk voor gepleit.

- **Ontwikkelopgaven dienen zeer uiteenlopende dynamieken in onze regio te respecteren**

Ook onderschrijven wij met de Vechtplassencommissie de erkenning van de ruime aandacht die het document besteedt aan de problematiek van de waterhuishouding en de veenoxidatie in de westelijke Vechtstreek. Daarmee hangt ook samen hoe het huidige cultuurlandschap behouden kan blijven, van groot belang om aan toekomstige generaties door te kunnen geven. De Vechtplassencommissie verwijst daarbij overigens naar het door ons zeer aan te bevelen rapport *Cultuurhistorische en Landschappelijke Trendlijnen* uit 2019 dat onder de vlag van de gemeente Stichtse Vecht als bouwsteen voor de Omgevingsvisie werd uitgebracht. Hieruit komt goed naar voren – en dat geldt evenzeer voor onze regio Gooi en

het noordelijke deel van de Vecht – dat ingrepen in het landschap altijd direct raken aan cultuurhistorische waarden zoals zicht op (lint)bebouwing en de buitenplaatsen met hun eigen dynamiek langs de ‘langzame’ Vecht.

Suggestie: als gesproken wordt over de opdracht tot versterken en ontwikkelen van het landschap, vertaal dit dan meteen in respect voor de verschillende snelheden in de trendlijnen: niet alles moet overal maar concentreer je ambities.

- **Kwaliteit open gebied omvat ook de wordingsgeschiedenis: voeg cultureel erfgoed toe**

Onze besturen pleiten ervoor genoemde Hoofdambitie aan te scherpen door aan de landschappelijke kwaliteit steeds ook **het cultureel erfgoed** dat duiding geeft aan de context van dat landschap, eraan te verbinden. Daarmee wordt recht gedaan aan het belang van die kwaliteit hetgeen zoveel meer is dan utilitair agrarisch groen of uitwaaigebied voor recreanten. Zoals open gebied rond de vestingen Muiden en Naarden of de forten van de Stelling van Amsterdam laten zien dat die zich niet laten begrijpen zonder de historie ervan te lezen in het omringende landschap (schootsvelden!). Monumentaal erfgoed en landschappelijk erfgoed zijn vaak verweven.

Of ander voorbeeld: het GNR als rechtsopvolger en nu beheerder van heiden en bossen, ooit gebied van de Erfgooiers, en Natuurmonumenten beheerder voor de resterende meenten.

In de Erfgoedwet is Cultureel Erfgoed breed gedefinieerd waar ook immaterieel erfgoed een plaats heeft. [1] De Omgevingswet wordt geacht voortaan hieraan recht te doen.

Suggestie: Benoem als Hoofdambitie: Versterking en ontwikkeling van de Landschappelijke en Cultuurhistorische waarden

[1] *cultureel erfgoed:* uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden. De Omgevingswet draagt op om het erfgoedbelang, breed opgevat, te beschermen en te beheren, vast te leggen in het Besluit Activiteiten Leefomgeving.

We beperken ons verder tot commentaar op vier hoofdstukken uit het Koersdocument:

Ad 5 Lange termijn ambities

Ad 5.1 Hoofdambitie: kwaliteiten versterken en ontwikkelen
Pas op dat onder de titel van dit hoofdstuk de urgentie wegvalt om ***stappen nu te zetten***, een agenda met tijdpad om überhaupt in de buurt te komen van de verwezenlijking van de (terecht) hoog gestelde ambitie.
Wij missen nog een ***Agenda met tijdpad***, ook al kan dit politiek gevoelig liggen.
Immers, provincie en rijk kijken over de schouder van regio-gemeenten mee hoe zij de energietransitie invullen, er is een taakstelling woningbouw, de bodemdaling moet worden aangepakt etc. Maar omdat niet alles tegelijk kan en ook niet hoeft, helpt een agenda.

Ad 5.2.4. Landschap en biodiversiteit

Onze *Tekstsuggesties,* hier **cursief aangegeven** in passages uit het Koersdocument***:***
We willen daarom primair binnenstedelijk bouwen en waardevol landschap en natuur ontzien. ***Kadergevend zijn de door de provincie Noord-Holland vastgestelde Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018 en de Bijzondere Provinciale Landschappen met kwaliteitseisen waaraan moet worden voldaan bij landschappelijke ontwikkelingen*.**
Bij verdichting moet aandacht zijn voor vergroenen en natuur in de ***woonkernen. Bij zo'n verdichtingsopgave hoort ook om de balans te respecteren tussen het cultureel erfgoed zoals brinken, engen en beschermwaardige monumenten en een hoogwaardig landschap.***

…….
Het landschap om de ***stad (???woonkernen Gooi en Vecht of is Amsterdam bedoeld?)*** wordt ook steeds belangrijker voor de recreatie. De natuur moet in principe toegankelijk zijn, tenzij dit echt niet kan. Daarom moet deze wel robuuster worden. Ook de ontsluiting van het landschap moet verbeteren. Ontsluiting van de recreatieve locaties kan ook bijdragen aan de vitaliteit van kleine kernen.
Daarbij dient er evenwicht te zijn tussen behoud en de nodige versterking van biodiversiteit, , opvang van toenemende recreatiedruk en draagvlak bij de inwoners.

6.3.1 Verstedelijking
Verstedelijking sluit aan bij de cultuurhistorische en stedenbouwkundige kwaliteiten van de kernen. De ***cultuurhistorisch***e kwaliteit van de gebouwde omgeving in de regio is hoog. Naarmate de kwaliteit hoger is, zijn we terughoudender met ontwikkelingen. Dat betekent niet dat er geen veranderingen mogelijk zijn, dit vraagt wel om een zorgvuldige afweging. We ontwikkelen zoveel als mogelijk ***natuur- en landschapinclusief, met respect voor het cultureel historisch erfgoed*** en klimaatbestendig. Bij verdichting is het belangrijk om voldoende groen en water te behouden of te creëren. Dit voorkomt hittestress en wateroverlast. Op de stuwwal wordt schoon water zo veel mogelijk geïnfiltreerd. We zijn terughoudend met nieuwe bebouwing of stellen van eisen aan bebouwing ***en verharding*** op plekken die gevoelig zijn voor veranderingen in het watersysteem of waar lange termijnrisico´s zijn voor waterveiligheid.

6.3.2 Landschap en natuur 'Robuust en aantrekkelijk landelijk gebied'
Elementen van de ontwikkellijn: We behouden en versterken de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten De diversiteit en hoge kwaliteit van het landschap midden in de randstad is een unieke kwaliteit van de regio. De regio heeft een sterke traditie als bakermat van de Nederlandse natuurbeweging. Die houden we in ere.

De ontstaansgeschiedenis van het landschap is nog zichtbaar en merkbaar. Het is van belang de landschapsbepalende processen te kennen en te gebruiken***. Leidraad zijn onder meer vergroten van de herkenbaarheid van de ontstaansgeschiedenis, respect voor de cultuurhistorie boven en onder de grond, van het materiële en immaterieel cultureel erfgoed, van de transformatie van eerder toegekende functies aan de open ruimte en besef van de uiteenlopende tijdslijnen van die transformaties.***

Het landschap heeft zich historisch, zeker in de Vechtstreek, ook sterk ontwikkeld. Met de opgaven voor klimaat, water, biodiversiteit en bodemdaling zal dit proces ook door blijven gaan. Het landschap zal daarom op plekken veranderen. Daarbij is behoud, en liefst versterking, van de waarde die dat landschap biedt, zoals biodiversiteit, stilte, erfgoed, recreatieve benutting, voedselvoorziening of CO2 opslag, een voorwaarde. ***Waar nieuwe opgaven voor wonen en bedrijven hierdoor beperkt worden, dient in MRA-verband ook overloop buiten de regio Gooi en Vecht in stelling worden gebracht, waaronder Flevoland (conclusie van Lustrumcongres TVE in Laren, 21-2-20).***

We voorkomen zoveel mogelijk verstedelijking in waardevol landschap of natuur. De woningbehoefte wordt zoveel mogelijk binnenstedelijk ingevuld. Traditioneel buitenstedelijk bouwen zien we niet als oplossing. Indien buitenstedelijke ontwikkeling noodzakelijk is, vindt dit niet plaats in waardevol landschap of natuur en dient dit ook landschappelijke doelen.

Er zijn nog weinig opties om wegen te verbreden of aan te leggen zonder grote impact op landschap. Nieuwe doorsnijdingen door infrastructuur moeten worden voorkomen. Als toch wordt besloten bestaande infrastructuur uit te breiden, gaat de voorkeur uit naar de A27 en vervolgens een goed ingepaste A1. Hierbij moet worden gedacht aan verdiepte ligging en/of tunnels. Een IJmeerverbinding is alleen ondergronds aanvaardbaar.